

Notat – krav om medlemskap ved fast tilsetning som prest

Det har i noen sammenhenger vært tatt opp om prester fra andre kirker som vi har avtale med må være medlem av Den norske kirke for å tilsettes i fast stilling. Den norske kirke har inngått tre avtaler. Det er Porvoo, KM 12/94 (med de britiske og irske anglikanske kirker og de lutherske kirker i de nordiske og baltiske land), Leuenberg-konkordien, KM 11/99 (signaturkirker blant europas lutherske og reformerte kirker) og Nådens fellesskap, KM 10/95 (Avtale mellom Den norske kirke og Metodistkirken i Norge).

Kirkemøtet understreket ved sin behandling av avtalen med Metodistkirken (Nådens fellesskap) at det ikke var snakk om kirkeunion, men utvidet kirkefellesskap.

Kirkerådet blir bedt om å arbeide med de ordningsmessige og kirkerettslige konsekvenser av avtalen. Det er samme formulering i behandlingen av alle tre avtalene - Porvoo, Nådens fellesskap og Leuenberg-konkordien.

I Nådens fellesskap pkt 5 i innledningen «erkjenner vi at vi fortsatt er to ulike kirker, med hver sin tradisjon, læredokumenter og kirkeordning, fastsatt etter den respektive kirkes egne bestemmelser».

Pkt 5 under forpliktelse:

....kan utføre samme tjeneste i den andre kirken uten ny ordinasjon eller vigsel; ved permanent ordning vil kirkene stille samme krav til utdanning, egnethet og lojalitet som ellers gjelder.

Forskrift om tilsetning av menighetsprest

§2 Alminnelige vilkår for tilsetning:

Som prest kan tilsettes person som:

- a) er medlem av Den norske kirke og
- b) har rett til å bruke tittelen candidata/candidatus theologiae og
- c) innenfor eller utenfor denne graden har fullført praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, et norsk teologisk fakultet og
- d) behersker norsk språk slik det kreves etter lov 11. april 1980 nr. 5 om målbruk i offentlig teneste.

I de unntak som kan gis fra alminnelige vilkår i §§ 5 og 6 i forskriften er ikke krav om medlemskap nevnt.

De alminnelige vilkår for tilsetning er likelydene i forskrift før og etter 2017. Departementet nedsatte en gruppe i 2005(?) til å se på «kvalifikasjonskravene for tilsetning som menighetsprest i Den norske kirke». Gruppens innstilling hadde et punkt (pkt 10) som heter «Økumeniske avtaler – krav om medlemskap ved tilsetning og spørsmål om unntak fra kvalifikasjonskravene». Blant annet foreslår de å supplere § 8 femte ledd i tjenesteordning for biskop slik at biskopen kan dispensere fra medlemskap.

Departementet har i etterkant fulgt opp de fleste av komiteens forslag, men ikke dette. Det betyr at departementet fortsatt holdt på regelen at en skal være medlem av Den norske kirke for å tjenestegjøre som prest i fast stilling.

Bispemøtet henter nå inn oversikt over de fritak biskopene har gitt i forhold til § 29 i kirkeloven : Kirkelig tilsatte og ombud skal være medlem av Den norske kirke. Det kan dispenseres fra kravet når særlige grunner tilsier det etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

Det er delegert til biskopene å gi dispensasjon fra medlemskravet, jf tjenesteordning for biskoper § 11a: Når særlige grunner tilsier det, kan biskopen dispensere fra kravet om medlemskap i Den norske kirke for kirkelig tilsatte og ombud, jf. kirkeloven § 29. For ansatte ved de sentralkirkelige råd er preses dispensasjonsmyndighet.

Konklusjon:

Det ser ikke ut som arbeidet med de felleskirkelige avtalene eller arbeid med forskrift for tilsetting av menighetsprest eller tjenesteordninger har lagt opp til at det skal være åpent for generelt fritak for medlemskap for prester i fast stilling som kommer fra samarbeidende kirker.

Se ellers notatet fra Avdeling fra Kirkeordning nedenfor når det gjelder utdyping av disse punkter og vurdering av tjenesteordning for menighetsprest § 3 og tjenesteordning for biskop § 8 femte ledd.

Avdeling for kirkeordning, 26. oktober 2016

Reglene ved tilsetting av metodistprester i fast prestestilling¹

Avdelingen er spurt om hvilke krav som må være oppfylt for at et bispedømmeråd skal kunne tilsette i fast prestestilling en prest tilhørende Metodistkirken.

Hensikten med *Nådens fellesskap* er økumenisk utveksling for avgrensede perioder – ikke å åpne for en økumenisk begrunnet unntaksordning fra de alminnelige tilsetningskrav.

Dette ser vi klart av det i denne sammenheng relevante punkt i *Nådens fellesskap* – siste setningsledd i Avtalen (Forpliktelsen) pkt. 5:

5) vi åpner for at prester eller andre som er vigslet til kirkelig tjeneste, etter invitasjon og avtale mellom kirkene og i samsvar med de regler som til enhver tid gjelder, ved utveksling mellom våre kirker, kan utføre tilsvarende tjeneste i den andre kirken uten ny ordinasjon eller vigsling; **ved permanente ordninger vil kirkene stille krav til utdanning og egnethet, og be vedkommende forplikte seg på lærenormer og gjeldende ordninger i det kirkesamfunn hun eller han skal gjøre tjeneste.**

¹ De vedtak Kirkemøtet traff i april i år med henblikk på tiden fra 2017, endrer ikke konklusjonene nedenfor.

Den norske kirke har lojalt oppfylt sine forpliktelser etter avtalen. Vi viser til måten ovennevnte pkt. 5 er kommet til uttrykk i tjenesteordning for biskoper (TOB) § 8 femte ledd og tjenesteordning for menighetsprester (TOM) § 3 annet punktum. De må leses i sammenheng. Vi gjengir disse her, med markeringer for anledningen:

TOB § 8 femte ledd

Etter søknad og med anbefaling fra vedkommendes kirkesamfunn kan biskopen treffe vedtak om at en persons presteordinasjon i et annet kristent kirkesamfunn skal anses som gyldig grunnlag for å utøve prestedtjeneste i Den norske kirke uten ny ordinasjon. Før slikt vedtak treffes, skal biskopen etter samtale ha funnet vedkommende skikket for prestedtjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med vår kirkes bekjennelse og ordninger. **Vedtaket som nevnt her, medfører ikke dispensasjon fra kvalifikasjonskravene for tilsetting av prest.** Biskopens vedtak kan ikke påklages.

TOM § 3:

Bare person som fyller de kvalifikasjonskrav som er fastsatt av Kongen eller departementet for tilsetting som menighetsprest kan være **fast tilsatt prest** i Den norske kirke. Person som er vigslet til prest i annet kirkesamfunn, kan etter godkjenning i samsvar med tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd likevel **tilsettes midlertidig** i prestestilling når tjenestemannsloven tillater det, **selv om** vedkommende **ikke** fyller kvalifikasjonskravene. Vedkommende er **så lenge** tilsettingen varer å regne som prest i Den norske kirke i forhold til lovgivningen om vigselmyndighet og taushetsplikt.

Leses disse to bestemmelsene i sammenheng, ses det klart at selv om biskopen treffer vedtak om at ordinasjon i annet kirkesamfunn – her i Metodistkirken – er «gyldig grunnlag for å utøve prestedtjeneste i Den norske kirke uten ny ordinasjon», gir ikke biskopens godkjenning noe grunnlag for varig tilsetting *hvis ikke samtidig* de alminnelige «kvalifikasjonskrav (...) for tilsetting som menighetsprest» er oppfylt.

Konkret betyr dette at bestemmelsene i forskrift 17. juni 1988 nr. 3361 om tilsetting av menighetsprest skal følges.

Innholdet i denne forskriften forutsettes kjent, og vi viser herunder til forskriftens egne regler om *de alternativer* som foreligger til cand. theol.-graden.

Hva særlig gjelder kravet til medlemskap i Den norske kirke, er den rettslige forankringen kirkeloven § 29 sammenholdt med biskopens dispensasjonsmyndighet i medhold av TOB § 11 annet ledd.

Ved tilsetning i fast presteilsetning er det *ikke adgang for biskopen til å gi dispensasjon*. Dette går tydelig frem av tilsetningsforskriften, der det ikke er noen åpning for å gjøre unntak fra § 2 bokstav a), som gjelder kravet til medlemskap.

Årsaken er ingen annen enn at en prest i Den norske kirke forutsettes å være så tett knyttet til dette trossamfunnet at vedkommende også *ønsker å være medlem* her. Som allerede vist er dette helt forenlig med avtalen.

Det er *ikke nok å være medlem* av Den norske kirke. Vi viser til avtalens formulering «forplikte seg på lærenormer og gjeldende ordninger i det kirkesamfunn hun eller han skal gjøre tjeneste». I dette ligger en klar forpliktelse på bekjennelsen. Vi viser således til *komitemerknad c* fra behandlingen av avtalen under Kirkemøtet i 1995 om «*den same forpliktinga på vår kyrkje si vedkjønning og ordningar som andre prestar i Den norske kyrkja*», jf. sak KM 10/95).

Se samme sted henvisningen til *Bispemøtets* presisering om forpliktelse «på lærenormene».

Bispemøtet skrev således i sak BM 19/94 at «dersom en prest *som en permanent ordning* skal gjøre tjeneste i et annet kirkesamfunn enn det vedkommende er ordinert i, vil presten være forpliktet på lærenormene i det kirkesamfunn han tjener.»²

Hvis reglene for tilsetning ikke er fulgt, er vedtaket ikke hjemlet og dermed ugyldig. Minst av alle vil en eventuelt urettmessig tilsatt person ønske å fremholde at et bindende vedtak er truffet. Hvis vilkårene etterskuddsvis blir oppfylt, legger vi til grunn at det er mulig å stadfeste eller revitalisere vedtaket.

² Se til sammenlikning Metodistkirkens læregrunnlag i Einar Mollan, *Kristenhetens kirker og trossamfunn*, 1976 side 256.